

**Рішення спеціалізованої вченої ради
про присудження ступеня доктора філософії**

Спеціалізована вчена рада Донецького національного університету імені Василя Стуса Міністерства освіти і науки України, м. Вінниця, прийняла рішення про присудження ступеня доктора філософії галузі знань 03 «Гуманітарні науки» на підставі прилюдного захисту дисертації «Написи на одязі в англійській та українській лінгвокультурах: особливості структури та семантики» за спеціальністю 035 «Філологія» 09 лютого 2023 року.

Стрюк Наталя Василівна

1982 року народження

Громадянка України

освіта вища: у 2007 році закінчила факультет перепідготовки Вінницького обласного інституту післядипломної освіти педагогічних працівників за спеціальністю «Педагогіка і методика середньої освіти. Мова і література (англійська)».

У 2019 р. вступила до аспірантури Донецького національного університету імені Василя Стуса на кафедру теорії та практики перекладу факультету іноземних мов за спеціальністю 035 «Філологія».

Дисертацію виконано в Донецькому національному університеті імені Василя Стуса Міністерства освіти і науки України, м. Вінниця.

Науковий керівник: Оленяк Мар'яна Ярославівна, кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри теорії і практики перекладу Донецького національного університету імені Василя Стуса.

Здобувачка має 11 наукових праць: 3 статті в наукових виданнях, включених до переліку наукових фахових видань України; 2 статті в періодичних наукових виданнях інших держав, які входять до Організації економічного співробітництва та розвитку та Європейського Союзу (обидві індексовані в Scopus); 6 публікацій в інших наукових виданнях, зокрема:

Статті в наукових виданнях,

включених до переліку наукових фахових видань України:

1. Стрюк Н.В. Фонетичні стилістичні особливості написів на одязі українською та англійською мовами. *Типологія мовних значень у діахронічному та зіставному аспектах*. 2019. Вип. 37. С. 54–63.

DOI: <https://doi.org/10.31558/2075-2970.2019.37.5>

URL: <https://jtmz.donnu.edu.ua/article/view/7836>

Ключові слова: напис на одязі, фонетичні стилістичні особливості, рима, асонанс, алітерація, анафора, епіфора, кільце.

2. Стрюк Н.В. Написи на одязі як об'єкт лінгвістичних студій. *Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка*. 2021. №3 (341). С. 43–50.

DOI: 10.12958/2227-2844-2021-3(341)-43-50

URL: <http://dspace.luguniv.edu.ua/xmlui/handle/123456789/8361>

Ключові слова: написи на одязі, комунікація, комунікативно-прагматична парадигма.

3. Стрюк Н.В. Структурні особливості написів на одязі: рівень словосполучення (на матеріалі англійської та української мов). *Актуальні проблеми філології та перекладознавства*. 2021. Вип. 22. С. 132–137.

DOI: 10.31891/2415-7929-2021-22-27

URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/45225/1/apfp-2021-n22%282%29.pdf>

Ключові слова: написи на одязі, самопрезентація, структура, словосполучення, сурядні словосполучення, підрядні словосполучення.

Статті в періодичних наукових виданнях інших держав, які входять до Організації економічного співробітництва та розвитку та Європейського

Союзу:

1. Striuk N. Semantic Classification of Metaphors in Ukrainian and English Inscriptions on Clothing. *Ezikov Svyat (Orbis Linguarum)*. 2021. Volume 19, Issue 1. Pp. 23–33. (Scopus)

DOI: <https://doi.org/10.37708/ezs.swu.bg.v19i1.3>

URL: http://ezikovsvyat.com/images/stories/issue%2019.1_2021/3.%20Striuk.pdf

Keywords: metaphor, inscriptions on clothing, linguocultural environment, semantic classification of metaphors, sources of metaphors.

2. Striuk N. Ukrainian and English Metaphorical Inscriptions on Clothing: How Eloquent Can They Be? *Збірник Матице српске за славистику*. 2022. Volume 2022, No. 101. Pp. 143–159. (Scopus)

DOI: https://doi.org/10.18485/ms_zmss.2022.101.8

URL: http://doi.fil.bg.ac.rs/volume.php?pt=journals&issue=ms_zmss-2022-101&i=8

Keywords: metaphor, inscriptions on clothing, linguocultural environment.

У дискусії взяли участь голова і члени спеціалізованої вченої ради.

Загнітко Анатолій Панасович, доктор філологічних наук, професор, декан факультету філології, психології та іноземних мов Донецького національного університету імені Василя Стуса.

Зауважень немає.

Кравченко Елла Олександрівна, доктор філологічних наук, доцент, доцент кафедри загального та прикладного мовознавства і слов'янської філології Донецького національного університету імені Василя Стуса.

Зауважень немає.

Залужна Ольга Олексіївна, кандидат філологічних наук, доцент, завідувач кафедри англійської філології Донецького національного університету імені Василя Стуса.

Зауважень немає.

Мізін Костянтин Іванович, доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри іноземної філології, перекладу та методики навчання Університету Григорія Сковороди в Переяславі:

1. В опонованій дисертації слід було б уточнити деякі поняття, які є важливими в методологічному плані:

а) у меті дослідження (с. 18) простежується певна нелогічність, оскільки тут дисертантка спочатку пише про «комплексний зіставний аналіз»

написів на одязі, а потім відразу уточнює, що мова йде про вивчення їхньої структури й семантики. До речі, комплексний зіставний аналіз згадується і в теоретичному значенні роботи (с. 21). То які ще аспекти досліджує авторка, якщо вона говорить про комплексність? Власне, дисертація присвячена зіставному аналізу лише структури й семантики написів на одязі, про що й зазначено у предметі дослідження;

б) перший розділ дисертаційної праці перевантажений теорією комунікації та теорією дискурсу. Складається враження, що у практичних розділах дисертантка, навіть ураховуючи широке потрактовування нею терміна *структура* (с. 88), мала б залучити для вивчення текстильних інскрипцій, як мінімум, дискурсивний аналіз або контент-аналіз, а не фактично традиційний зіставний аналіз їхньої структури й семантики;

в) хотілося б дізнатися, що Н. В. Стрюк розуміє під «методом кількісних підрахунків» (с. 19). Здається, у дисертації застосовано виключно елементарний статистичний аналіз;

г) у пункті 1.7.5 методологічного підрозділу роботи здобувачка зазначає умовність терміна *англомовна лінгвокультура* (с. 84). Дійсно, цей термін є не лише умовним, але й дещо абсурдним і некоректним. По-перше, він є тавтологічним, оскільки в цьому складеному терміні повторюються компоненти *мова* та *лінгво-*. У такому випадку достатньо самого терміна *лінгвокультура*, який позначає певну мовну спільноту, згуртовану спільною мовою та спільною культурою (напр., *українська лінгвокультура*, *британська лінгвокультура*). По-друге, некоректним є термін *англомовний*, бо йдеться про *англійську* мову, а не про якусь там **ангельську*. Нині поширеними в українській мові є більш коректні терміни *англійськомовний*, *українськомовний* і под.

2. Деякі судження авторки дисертації є занадто категоричними. Прикладами можуть слугувати такі її переконання: 1) розвідки, присвячені написам на одязі, є «поодинокими, а зіставних досліджень не здійснено взагалі» (с. 74); 2) «в єдиній відомій авторці роботі» (с. 88). По-перше, будь-який науковець не може у принципі знати всіх праць, присвячених тій чи іншій

проблематиці в межах світового товариства. По-друге, цим твердженням суперечить сама ж дисертантка, яка здійснила у підрозділі 1.1 значний за обсягом огляд наукових студій своїх попередників. До того ж, як пострадянських, так і зарубіжних.

3. Дисертантка окремо розглядає структурну організацію полікодових написів на одязі (див., напр., п. 2.2.2). Складається враження, що інші типи текстильних інскрипцій є неполікодовими. Утім, зміст будь-якого текстильного напису завжди презентують декілька семіотичних кодів, бо, наприклад, колір, з якого зроблений текстильний виріб, завжди впливає на реципієнта. Такий вплив навіть не залежить від того, чи створюється він адресантом цілеспрямовано, оскільки він може бути неусвідомленим. Тому кожна текстильна інскрипція за своєю природою є полікодовою. Зважаючи на це, чи є сенс окремо виділяти полікодовість на формальному рівні в межах самого напису, якій авторка присвятила згаданий пункт дисертації? Можливо, такі написи слід було б якось по-іншому назвати?

4. Н. В. Стрюк при виокремленні груп метафор, які представляють текстильні інскрипції (с. 149), змішала певним чином семантичні групи мовних метафор та типи когнітивних метафор. Таке змішування мовних і поняттєвих одиниць є дещо некоректним у методологічному плані.

5. Дисертація написана літературною українською мовою з дотриманням наукового стилю, хоча зрідка трапляються мовні огріхи. Наприклад, дисертантка уживає лексему *установка* замість *настанова* (с. 29) або росіянізм *в якості* замість *як* (с. 211). До того ж, зрідка можна натрапити на орфографічні (див., напр.: с. 37, 71, 74, 125), стилістичні (див., напр.: с. 29, 37, 55, 75, 105, 112, 146, 172, 203), пунктуаційні (див., напр.: с. 92, 123) та технічні хибодруки (див., напр.: с. 43, 55, 166).

Вінтонів Михайло Олексійович, доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри української мови Київського університету імені Бориса Грінченка:

1. Репрезентований у роботі комплексний аналіз синтаксичних одиниць у проекції на семантико-синтаксичний рівень загалом логічно витриманий, авторка

всебічно описала й переконливо змодельовала можливі семантико-синтаксичні залежності в словосполученні, простому та складному реченнях. Привабливим є моделювання написів у пункті 2.1.2, проте, на мою думку, необхідно було б ретельніше проаналізувати семантичні відношення на рівні підрядних прислівних синтаксичних зв'язків з послідовним розмежуванням узгодження, керування, прилягання та кореляції, оскільки одна й та ж модель може бути виразником різних відношень. Наприклад, модель N + N може репрезентувати атрибутивні, доповнювальні, об'єктні, суб'єктні та комплетивні відношення. Варто було б зупинитися і на понятті синкретизму, оскільки аналізовані структури зазвичай позбавлені широкого вербального контексту, що спричиняє їхнє різночитання.

2. Авторське тлумачення деяких прикладів не збігається із моїм баченням статусу окремих конструкцій, що потребує додаткового коментаря на захисті. Зокрема до сурядних словосполучень у роботі зараховано модель N + N *СЕЛО | УКРАЇНА*. Зважаючи на графічну репрезентацію цих словоформ, на мою думку, це номінативні односкладні повні непоширені речення.

Не бачу підстав повторення однієї й тієї ж словоформи (див. с. 97 «(77) англ. *BEAUTIFUL* (Adj.) | *BEAUTIFUL* (Adj.) | *BEAUTIFUL* (Adj.) | *BEAUTIFUL* (Adj.) | *BEAUTIFUL* (Adj.) | *BEAUTIFUL* (Adj.) 'Прекрасний, прекрасний, прекрасний, прекрасний, прекрасний'») уважати сурядним словосполученням, оскільки це один із засобів стилістичного синтаксису.

3. Не менш дискусійною є модель N + Adj *БАБА БАЗАРНА; БЕНТЕГА НЕПОЗБУВНА* (с.99), зарахована авторкою до підрядних написів-словосполучень. Оскільки означення після означуваного слова виконує функцію складеного іменного присудка, тому є підстави такі синтаксичні одиниці зараховувати до двоскладних повних непоширених речень, крім того, конструкція *БАБА БАЗАРНА* – це вже фразеологізована одиниця.

4. Глибшого коментаря потребують синтаксичні одиниці, побудовані за моделлю **Adj. + N + (Prep.+ N/NP)** (**КРАЩИЙ** (Adj.) | **ХЛОПЕЦЬ** (N) | **В** | **СЕЛІ** (Prep.+ N.); **НАЙКРАЩИЙ** (Adj.) | **ТАКСИСТ** (N) **НА СВІТІ** (Prep.+ N.), де складники **В** | **СЕЛІ** (Prep.+ N.); **НА СВІТІ** (Prep.+ N.) (с.100) є виразниками атрибутивних відношень, так і структур (70) англ. **SUN** (N) **SAND** (N) | **SELFIE** (N) ! «‘Сонце, пісок, селфі!’; (71) укр. **ПОЕТКА** (N) | **ЮРИСТКА** (N) | **МЕНЕДЖЕРКА** (N) | **МИСТКИНЯ** (N) | **АГЕНТКА** (N) | **ВЕЛОСИПЕДИСТКА** (N) | **БОКСЕРКА** (N) | **ВЧЕНА** (N) | **ПОЛЯРНИЦЯ** (N)» (с.96), які можна вважати реченнями, проте Н. Стрюк їх зараховує виключно до словосполучень.

Результати відкритого голосування:

«За» 5 членів ради,

«Проти» 0 членів ради.

На підставі результатів відкритого голосування спеціалізована вчена рада присуджує Стрюк Наталі Василівні ступінь доктора філософії з галузі знань 03 «Гуманітарні науки» за спеціальністю 035 «Філологія».

Голова спеціалізованої вченої ради

Анатолій ЗАГНІТКО

